
Vergaderjaar 2016–2017

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 1437

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 april 2017

Hierbij zend ik u het verslag van de Eurogroep en informele Ecofin van 7 en 8 april te Valletta.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem

Verslag van de Eurogroep en informele Ecofin van 7 en 8 april in Valletta, Malta

Eurogroep

Thematische discussie – investeringen

In het kader van de reguliere thematische discussies over groei en banen heeft de Eurogroep een gedachtewisseling gehouden over gemeenschappelijke principes om investeringen in de eurozone te ondersteunen. Het klimaat voor investeringen is nog steeds niet voldoende. Door belemmeringen aan te pakken kan de economische convergentie worden vergroot en de weerbaarheid van de economische en monetaire unie worden versterkt. De Eurogroep heeft een statement aangenomen, bijgevoegd¹, waarin drie gemeenschappelijke principes staan voor beleidsmaatregelen. Die gaan over het aanwakkeren van private investeringen; het geven van prioriteit aan overheidsinvesteringen die de productiviteit verhogen; en het ontwikkelen van investeringsbronnen die op de markt zijn gebaseerd. Ook wordt gesteld dat het verbeteren van het investeringsklimaat verder kan worden ondersteund door initiatieven op Europees niveau. Aan de Europese Commissie is gevraagd om naar dit onderwerp te kijken en de Eurogroep zal terugkomen op de mogelijkheid om benchmarking toe te passen als voldoende voortgang is bereikt in de discussie. De *note* die als achtergrond diende voor het overleg is als bijlage toegevoegd aan dit verslag².

SSM en SRB

De voorzitter van het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme (*Single Supervisory Mechanism*) SSM Daniele Nouy en de voorzitter van de Single Resolution Board (SRB) Elke König waren in de Eurogroep om over de ontwikkelingen in de financiële sector te spreken en over de prioriteiten van de instellingen voor de komende tijd van gedachten te wisselen. De Eurogroep verwelkomde dat de bankensector in de eurozone inmiddels gemiddeld genomen een stuk beter gekapitaliseerd is. Er zijn nog wel belangrijke «*legacy issues*» (overgebleven problemen) in de bankensector geïdentificeerd (zie ook discussie over niet-presterende leningen), die aangepakt moeten worden en waarvoor de benodigde maatregelen genomen moeten worden binnen het raamwerk van de bankenunie. De Ministers waren over het algemeen positief over de mate waarin de twee relatief nieuwe instituties hun taken uitvoeren. Ook worden de instellingen aangemoedigd intensief samen te werken. In de herfst zullen Nouy en König de Eurogroep weer een terugkoppeling geven.

Wisselkoersontwikkelingen

Zoals gewoonlijk is er naar de wisselkoersontwikkelingen gekeken in opmaat naar de IMF voorjaarsvergadering op basis van een toelichting door de Commissie en de Europese Centrale Bank (ECB). De Commissie deelde mee dat de euro is afgewaardeerd in nominaal effectief opzicht in de afgelopen zes maanden. De afwaardering had een vrij brede basis want de afwaardering vond plaats ten opzichte van de munteenheden van de meeste belangrijkste handelspartners van de eurozone. Veranderingen in de verwachtingen van financiële markten over de monetaire en financiële posities van verschillende regio's en landen lijken de grootste oorzaak te vormen voor de recente veranderingen in de wisselkoersen van belangrijke munteenheden. De Eurogroep stemde in het algemeen in met

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

de analyses van de Commissie en de ECB over wisselkoersontwikkelingen met het oog op de aankomende internationale bijeenkomsten.

Griekenland

Sinds de vorige Eurogroep in maart is het gelukt om goede voortgang te maken op de tweede review. Op initiatief van de voorzitter van de Eurogroep is toen besloten tot een aanpak waarbij op basis van geïntensifieerde gesprekken tussen de instituties en de Griekse regering eerst een overeenkomst gesloten zou worden over de grote overkoepelende onderwerpen. Daarna zouden dan de details en kleinere overgebleven onderwerpen worden opgelost. Het is gelukt om een overeenstemming te bereiken over de omvang, timing en volgorde van de hervormingen op de overkoepelende beleidsterreinen. Op die basis zal er verder worden gewerkt met het zicht op een terugkeer van de missie naar Athene om het werk af te ronden.

Het is onder andere gelukt om in beginsel overeenstemming te bereiken over een 2% hervormingenpakket waarvan 1% in 2019, voornamelijk gebaseerd op pensioenen, en 1% in 2020 in beginsel, voornamelijk gebaseerd op inkomstenbelastingen. Daarnaast is in beginsel overeengekomen dat de Griekse overheid ook, tegelijkertijd, expansieve maatregelen kan nemen voor zover het beter gaat met de economie en het begrotingspad er beter uit ziet dan verwacht. De Eurogroep heeft de instituties en de Griekse autoriteiten uitgenodigd om te blijven werken om de puntjes op de «i» te zetten en zo snel mogelijk een «Staff Level Agreement» te bereiken.

Wanneer een Staff Level Agreement is bereikt dan zal de Eurogroep terug komen op het onderwerp van het middellangetermijnbegrotingspad voor de periode na het programma en de schuldhoudbaarheid, voortbordurend op wat al in mei 2016 is overeengekomen, om tot een algehele politieke overeenkomst te komen.

Cyprus

De Eurogroep kreeg een terugkoppeling van de instituties over de belangrijkste bevindingen van de tweede post-programme surveillance (PPS) missie in Cyprus, die eind maart plaatsvond. De analyse van de instituties dat de groei in 2017 aanhoudt en dat het begrotingsresultaat in 2016 waarschijnlijk beter uitpakt dan verwacht werd verwelkomd. Daarentegen zouden deze goede resultaten niet mogen leiden tot een verslapping van de inspanningen op structureel vlak en op het gebied van de begroting omdat de onzekerheid nog steeds hoog is. Voor wat betreft de financiële sector wordt er ongelijke voortgang in het oplossen van non-performing-loans (NPLs) opgemerkt. Aanhoudende inzet is nodig om het probleem met NPLs aan te pakken.

Informele Ecofin

Toekomst van de Economische en Monetaire Unie (EMU)

Op de eerste dag heeft de informele Ecofin over de uitdagingen waar de EMU voor staat gesproken. Het overleg vond plaats op basis van het *issues note* van het Maltese voorzitterschap (aangehecht aan dit verslag³) en het eerder dit jaar door de Europese Commissie uitgebrachte *White paper on the Future of Europe*.

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Veel Ministers gaven aan dat verdere centralisatie van economische beleid nu niet aan de orde zou moeten zijn. Ook werd er gewezen op de nationale verantwoordelijkheid om hervormingen door te voeren. Daarnaast noemden verschillende Ministers specifieke beleidsterreinen waar de EU zich verder in zou kunnen ontwikkelen, ook buiten het beleidsterrein van de Ecofin. Een aantal Ministers benadrukte het belang van het nakomen van afspraken die onderling zijn gemaakt als basis voor onderling vertrouwen. Ook werd het belang van risicoreductie en het bestendigen van onderling vertrouwen als voorwaarden genoemd voor het ontwikkelen van risicodelende instrumenten. Ook waren er Ministers die erop wezen dat vooral de economische basis moet worden versterkt in plaats van de institutionele structuur verder te ontwikkelen. Als laatste noemden meerdere Ministers het belang van goede samenwerking en transparantie, ook tussen de Eurogroep en de andere EU-lidstaten.

Non-performing loans (NPLs)

Op basis van een *issues note* van het Maltese voorzitterschap is gesproken over NPLs in de EU en manieren om het probleem van grote hoeveelheden NPLs aan te pakken⁴. De vier gesignaleerde gebieden zijn: 1) de rol van toezichthouders, 2) structurele factoren waaronder insolventie, 3) het ontwikkelen van secundaire markten en 4) herstructurering van de bankensector.

Naast het geven van zogeheten «*guidance*» kunnen toezichthouders banken dwingen tot het afbouwen van NPLs. De bevoegdheden van toezichthouders zouden dan ook kunnen worden versterkt. Daarnaast wees het Maltese voorzitterschap op de noodzaak insolventieraamwerken en juridische procedures zo vorm te geven dat het afbouwen van NPLs wordt gefaciliteerd. Dit laatste onderdeel ligt primair op terrein van de Ministers van Justitie maar is een bepalende factor voor het oplossen van NPLs.

Een goed functionerende secundaire markt waarop NPLs kunnen worden verhandeld is ook van groot belang. Volgens het Maltese voorzitterschap kunnen *Asset Management Companies* (AMC) bijdragen aan het verhelpen van eventuele informatieasymmetrieën. Tijdens de vergadering riepen meerdere lidstaten de Commissie op om met een «blauwdruk» te komen voor nationale AMCs, om te borgen dat deze binnen de staatssteunregels en BRRD vallen.

In het algemeen was er veel steun voor maatregelen op de vier geïdentificeerde gebieden. Veel Ministers vonden dat problemen rondom NPLs in de eerste plaats nationaal moeten worden opgelost. Er spelen namelijk vaak landenspecifieke problemen die vragen om landenspecifieke oplossingen. Veel lidstaten deelden hun ervaring met het nemen van diverse maatregelen met wisselende resultaten. Een aantal van deze lidstaten gaf aan dat er vaak een vertragend effect zit tussen het doorvoeren van een hervorming en het effect hiervan op de hoeveelheid NPLs.

In juni komt een aparte werkgroep – die eerder al door de Raad is opgericht – met een eindrapport over NPLs. Afgesproken is dat de Ecofin dan opnieuw spreekt aan de hand van dat eindrapport. Daarbij zijn dan ook Raadsconclusies voorzien.

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Investerings in N-Afrika

In de informele Ecofinraad is gesproken over het bevorderen van private investeringen in Noord-Afrika en omstreken, ook gelet op het belang van stabiliteit in deze regio voor de EU. Er is door de denktank Bruegel een paper opgesteld en verspreid onder de lidstaten om de discussie richting te geven⁵. Een onderzoeker van Bruegel begon dit agendaonderwerp met een presentatie op basis van het paper. Hij stelde dat reguliere migratie relatief constant is gebleven maar dat irreguliere migratie, vooral uit Afrika ten zuiden van de Sahara, is toegenomen. Een andere bevinding uit het paper is dat economische groei niet in alle gevallen leidt tot minder migratie, dit is pas het geval vanaf een bepaald inkomensniveau. De EIB, de Wereldbank, de EBRD en de OESO waren bij de vergadering aanwezig om hun activiteiten in de regio toe te lichten en aan te geven welke uitdagingen de landen kennen. De Commissie lichtte het externe investeringsplan (EIP) toe en nodigde lidstaten uit om hieraan bij te dragen. Duitsland gaf aan dat ze in het kader van het G20-voorzitterschap het onderwerp *compact with Africa* op de agenda hebben gezet. Veel interventies wezen op de wederkerige werking van politieke stabiliteit en *good governance* enerzijds en economische ontwikkeling anderzijds. Ook riepen veel aanwezigen op om de initiatieven goed te coördineren voor een optimaal resultaat.

Belastingzekerheid

Er vond een wisseling van gedachten plaats op de Ecofin over het belang van belastingzekerheid in de EU op basis van een issues paper van het Maltese voorzitterschap⁶. Het principe van belastingzekerheid werd in het algemeen door de lidstaten ondersteund. Sommigen zagen hier echter een reden in om nu een pas op de plaats te maken terwijl anderen hierin juist een aanleiding zagen om nieuwe maatregelen op dit gebied overeen te komen. Hoewel dit een informele vergadering betrof maakte een heel aantal lidstaten gebruik van de discussie om politieke steun uit te spreken voor het bereiken van een akkoord over het voorstel voor dispuutresolutiemechanisme (DRM). Een effectieve DRM werd door veel lidstaten gezien als een instrument dat belastingzekerheid kan bevorderen. Ook Nederland gaf aan het belang van belastingzekerheid te erkennen, en dat dit vooral gewaarborgd wordt door voortvarend de internationale afspraken te implementeren. Tegelijkertijd sprak Nederland steun uit voor het voorgestelde dispuutresolutiemechanisme. Een aantal lidstaten wees erop dat de EU een voortrekkersrol inneemt op het gebied van belastingen maar dat andere OESO-landen ook aan hun verplichtingen onder het BEPS-project gehouden moeten worden. Verder grepen een aantal lidstaten de discussie aan om te pleiten voor aandacht voor de manier waarop de digitale economie op een eerlijke en effectieve manier belast kan worden.

⁵ dit paper is door Bruegel gepubliceerd en is te vinden op <http://bruegel.org/2017/04/europes-role-in-north-africa-development-investment-and-migration/> Raadpleegbaar via www.tweede-kamer.nl

⁶ Raadpleegbaar via www.tweede-kamer.nl